

**Viru-Nigula Vallavolikogu
Viru-Nigula Vallavalitsus**

VIRU-NIGULA VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2023–2027

VIRU-NIGULA 2023

Sissejuhatus	3
1. Majanduslik olukord riigis	4
1.1. Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2023	4
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas	6
3. Eelarvestrateegia eelarveosad.....	11
3.1. Põhitegevuse tulud	11
3.2. Põhitegevuse kulud	14
3.3. Investeermistegevus	16
3.4. Finantseerimistegevus	19
4. Ülevaade vallast.....	21
5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	22
6. Arvestusüksuse võlakoores	23
7. Finantsvõime	24

Sissejuhatus

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi *KOFS*) § 20 sätestatule. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele (edaspidi *KOV*) kohustuslik alates 2012. aastast.

Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada valla eelarvestamise jätkusuutlikkus pikemas ajalisel raamistikul. Tegemist on eelseisvate aastate rahalisi võimalusi käsitleva finantsplaaniga, mis lähtub selle koostamise hetkel kasutada olnud teabest ja poliitilistest seisukohtadest. Üldjuhul koostatakse eelarvestrateegia samaaegselt valla arengukavaga. Sellise sammuga soovitakse saavutada nimetatud kahe dokumendi parem läbimõtestatus ja kooskõla, samuti mõjusam ja tõhusam kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine, parem eri valdkondade valitsemise koostöö ning suurem selgus, et mida avaliku rahaga tehakse. Vastavalt *KOFS* § 20 lõikele 1 koostatakse eelarvestrateegia arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegiat korrigeeritakse vajadusel igal aastal 15. oktoobriks tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest, täpsustades eelseisva aasta kavasid ning täiendades prognoosi aasta võrra.

Eelarvestrateegias kohandatakse valla plaane vastavalt muutustele majanduskeskkonnas ning valla arengu eesmärkidele.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos perioodiks 2023–2027, mis hõlmab eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeeringute osas, investeeringute kogumaksumuse prognoosi ja võimalikud finantseerimisallikad. Tuuakse välja eeldatav finantseerimistegevuse maht vaadeldaval perioodil ja likviidsete varade muutus, samuti informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksumäära muudatustest. Arengukava koos eelarvestrateegiaga on aluseks valla iga-aastase vallaeelarve eelnõu koostamisele. Eelarve kaudu tagatakse valla arenguks vajalikud ressursid kalendriaasta jooksul. Viru-Nigula valla arengukavas püstitatud eesmärkide ja vastavate tegevuste elluviimiseks on vajalik kindlustada valla tulubaasi stabiilsus ja jätkusuutlikkus ning finantsiline iseseisvus.

Eelarvestrateegia perioodi tegevuste planeerimisel on eesmärkideks seatud:

- positiivne põhitegevuse tulem;
- investeeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest;
- võlakoormuse võimalikult madal tase;
- erinevate toetusrahade kaasamine vajalike investeeringute teostamiseks;
- finantsdistsipliini tagamise meetmetest kinnipidamine.

1. Majanduslik olukord riigis

1.1. Rahandusministeeriumi kevadine majandusproгноos 2023

Majandusolud muutusid 2022. aasta jooksul kiiresti halvemuse suunas kogu Euroopa Liidus. Hinnatõus hakkas kiirenema juba sõja eelõhtul 2021. aasta sügisel ning sellele lisandusid energiakriis ja kaubanduspiirangud, mis eriti Eestis kiirendasid hindade kasvu veelgi. Eesti majandus pidas keerulistele oludele siiski suhteliselt hästi vastu – hõive püsis ning palgakasv kiirenes, samas kui ettevõtted tervikuna suutsid kallinenud sisendhinnad väljamüügihindadesse üle kanda ja sedakaudu säilitada kasumlikkust. Statistika kohaselt Eesti SKP reaalne maht aasta jooksul siiski vähenes 1,3% ning 2023. aasta veidi paremad väljavaated ei suuda seda langust veel tasa teha.

Tulevik näib siiski olevat lootustandev. Eesti ettevõtjate ja tarbijate majanduslikud väljavaated on küsitluste põhjal nii EL kontekstis kui ka ajalooliselt küll väga madalad, kuid enamikes riikides paistab madalseis olema läbitud ja perspektiiv paranemas.

Kosuv kindlustunne Euroopa Liidus annab lootust, et aasta teises pooles pöördub kasvule ka Eesti eksport. 2022. aasta lõpus sai kaupade eksport suure tagasilöögi ja madalseis jätkub ka sellel aastal, kuna toorme oluline kallinemine, eriti puiduga seotud tegevusaladel, pärsib esialgu hinnakonkurentsivõimet. Eesti ekspordi turuosa maailmas väheneb ka 2023. aastal.

Olukord tööturul on vaatamata majanduslangusele püsinud suhteliselt tugev. Hõive kasvas 2022. aastal, töötus püsis alla 6% ja palgakasv oli 9%. Töö on endale leidnud tubli veerand ajutise kaitse saanud Ukraina sõjapõgenikest, mis on hea tulemus. Hõive kasvab veidi ka 2023. aastal, kuid põgenike hõlmamise tõttu tööjõu-uuringusse kasvab ka töötuse määr. Palgakasvu tempo püsib mullusel tasemel, kuid samas tempos kasvavad ka hinnad, nii et keskmise palgasaaja ostujõud sellel aastal veel ei parane.

Hinnatõus oli 2022. aastal rekordiline (19,4%) mitme ebasoodsa asjaolu kokkulangemise tõttu. Kogu maailmamajandus taastus pandeemiakriisist, millele lisandus energiakriis ja sõjast tingitud tarnehäired. Kuigi aastased inflatsiooninumbriid on veel kahekohalised, kallines tarbimiskorv tervikuna 2022. aasta augustist 2023. aasta veebruarini vaid 1,3% (eelkõige energiahindade selge languse tõttu). 2023. aasta keskmiseks hinnatõusuks kujuneb umbes 9%.

Vaatamata palgatõusust kaks korda kiiremale hinnatõusule suutsid elanikud 2022. aastal tervikuna oma tarbimise taset siiski kasvatada. Aasta teisel poolel enam säästudest ei piisanud kiireneva hinnatõusu kompenseerimiseks ja tarbimine hakkas vähenema. See trend jätkub ka 2023. aasta esimeses pooles, kui hinnatõus ületab sissetulekute kasvu. Kevadest alates aastane hinnatõus aeglustub oluliselt ning sissetulekute ostujõu kasv taastub.

Eluasemeinvesteeringutes on oodata 2023. aastal langust seoses intressimäärade olulise tõusuga. Madalseis peaks jääma siiski lühiajaliseks ja kinnisvaraturg taastub ka intressimäärade kõrgel püsides, kuna tööturul tagasilööke ei oodata. Investeeringuid hoiab sellel ja järgmisel

aastal kõrgel valitsussektor, kus kasutatakse ära EL ühtekuuluvuspoliitika lõppeva perioodi vahendid.

Käesoleva aasta eelarvepositsioon on tugevalt mõjutatud viimastel aastatel langetatud püsikuludid suurendanud eelarveotsustest, mis koos majanduse jähinemisega kaasneva väiksema maksutulu kasvuga viib eelarvepuudujäägi sel aastal 1,7 miljardi euronni ehk 4,3%ni SKPst. Puudujääki süvendab omakorda ka laenukoormuse kasvu ning intressimäärade tõusu toel jõudsalt kasvav intressikulu. Võrreldes 2023. aasta riigieelarve prognoosiga on puudujääk sel aastal 0,5% SKPst suurem ning 2026. aastal juba 1,5% SKPst suurem. Defitsiit suureneb nii keskmise kvaliteedi kui ka kohalike omavalitsuste tasandil. Mõlemat sektorit mõjutavad negatiivselt maksuprognoosi allapoole korrigeerimine ning intressikulude kasv. Sotsiaalkindlustusfondide tulem on mõjutatud nii vähenenud maksulaekumisest kui ka reservidelt teenitava intressitulu kasvust, mis kokkuvõttes jätab nende eelarvepositsiooni eelneva prognoosiga samale tasemele.

Valitsussektori võlakoormus kasvab suurenenud defitsiidi tulemusel sel aastal 20,2%ni SKPst ja jõuab 2027. aastaks 33%ni SKPst¹.

Tabel 1. Rahandusministeeriumi majandusprognoosi põhinäitajad 2021–2027²

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tarbijahinnaindeks	4,6%	19,4%	9,2%	3,0%	2,1%	1,3%	1,9%
Töötuse määr (% tööjõust)	6,2%	5,6%	7,4%	7,2%	6,9%	6,6%	6,5%
Keskmine brutokuupalk	1548 €	1685 €	1837 €	1942 €	2022 €	2109€	2197 €
Keskmine brutokuupalga kasv	6,8%	8,9%	9,0%	5,7%	4,1%	4,3%	4,2%

Tabel 2. Eesti Panga majandusprognoosi põhinäitajad 2021–2025²

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025
Tarbijahinnaindeks	4,6%	19,4%	9,1%	2,0%	2,0%
Töötuse määr (% tööjõust)	6,2%	5,5%	6,5%	6,9%	6,0%
Keskmine brutokuupalk	1473 €	1645 €	1832 €	1956 €	2075 €
Keskmine brutokuupalga kasv	7,9%	11,6%	11,4%	6,8%	6,1%

Eesti Pank on oma prognoosis optimistlikum.

¹ Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2023. <https://www.fin.ee/riigi-rahandus-ja-maksud/fiskaalpoliitika-ja-majandus/rahandusministeeriumi-majandusprognoos> (02.08.2023).

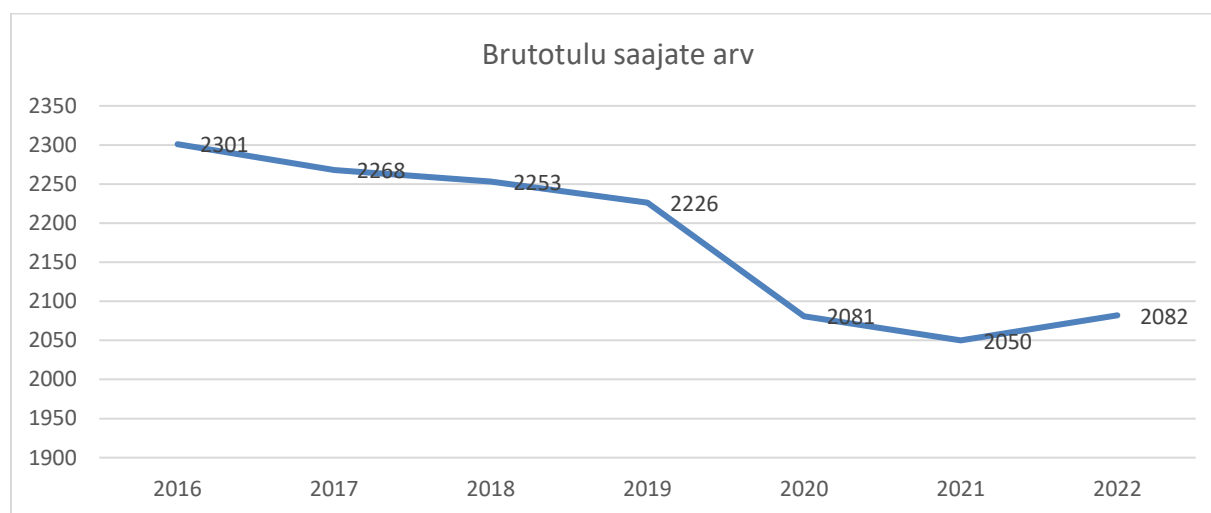
² Harku valla eelarvestrateegia 2024-2027 lisa 1 (02.08.2023).

2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas

Viru-Nigula valla majanduslik analüüs näitab, et ühinenud vald on oma näitajate poolest nn pisut alla keskmine Eesti vald, kus pisut võimekam piirkond on Kunda linn ja Viru-Nigula alevik, arengus veidi tagasihoidlikum on Aseri piirkond. Hinnangu aluseks on piirkondade brutotulu saajate suhtarv elanikest, keskmine brutotulu (sh keskmine palk) keskmine tööhõive, töötuse määr ja nende näitajate dünaamika.

Viru-Nigula vallas on seisuga 01.01.2023 5720 elanikku. 01.01.2022 seisuga oli 5611 elanikku (suurenemine 109 elanikku, UA sõjapõgenikud). Brutotulu saajate arv seisuga 31. detsember 2022 oli 2082, mis moodustab 36% elanike arvust.

Brutotulu saajate arvu muutusi Viru-Nigula vallas alates 2016. aastast kuni aastani 2022 iseloomustab järgmine joonis 1.

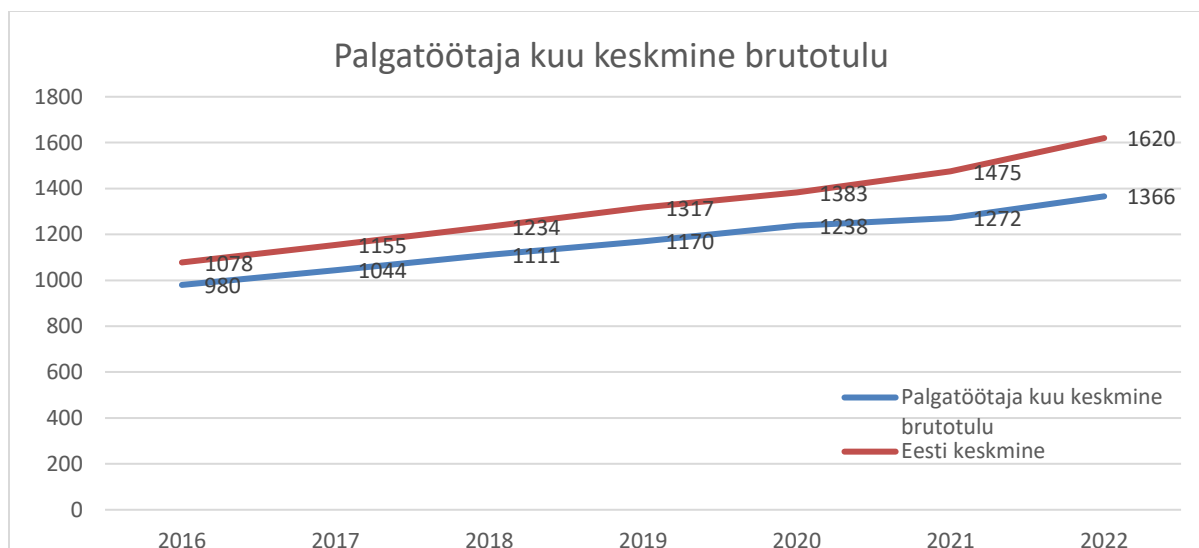
Joonis 1. Brutotulu saajate arv Viru-Nigula vallas 2016–2022³

Brutotulu saajate arvu langus 2020. aastal on põhjustatud suurtest koondamistest eraettevõtluses. Langus jätkus ka 2021. aastal. 2022. aastast on märgata väikest tõusu, kuid 2023. aasta esimene pool näitab juba selgelt töötute arvu kasvu.

Brutotulu saajate arvu stabiilsuse tagab majanduslik olukord, kus pisut väheneva rahvaarvu juures tööhõive tänu pensioniea nihkumisele, elanike tervislikule seisundile ja lõimumisele paraneb, mis tagab maksumaksjate arvu stabiilsuse vähemalt järgneva viieks aastaks.

Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu prognoos on pigem tagasihoidlik ja jääb alla riigi keskvalitsuse prognoosile, mis omakorda peaks olema turvaline võttes arvesse võimalikke majanduse langusest (või muudest teguritest) tingitud riske.

³ Brutotulu saajate arv ja palgatöötaja kuu keskmine brutotulu. <https://andmed.stat.ee/et/stat> 03.08.2023).

Joonis 2. Palgatöötaja kuu keskmine brutotulu Viru-Nigula vallas 2016–2022³

Palgatöötaja keskmise brutotulu sees on ca 80-85% keskmine palk, emapalk, koondamishüvitised, juhatus- ja nõukogude hüvitised jne.

Kindlasti on veel teisi näitajaid, mis mõjutavad kaudselt füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumist. Neist olulisemad, et kui palju on ühes või teises ettevõttes Viru-Nigula enda inimesi ja töötajaid teistest omavalitsusüksustest ning kuivõrd see sisemine struktuur ettevõttes muutub. Samuti ümbrikupalga osakaal kogu sissetulekust ja selle osakaalu muutumine prognoosiperioodil, mida peetakse ka üleriigiliseks probleemiks.

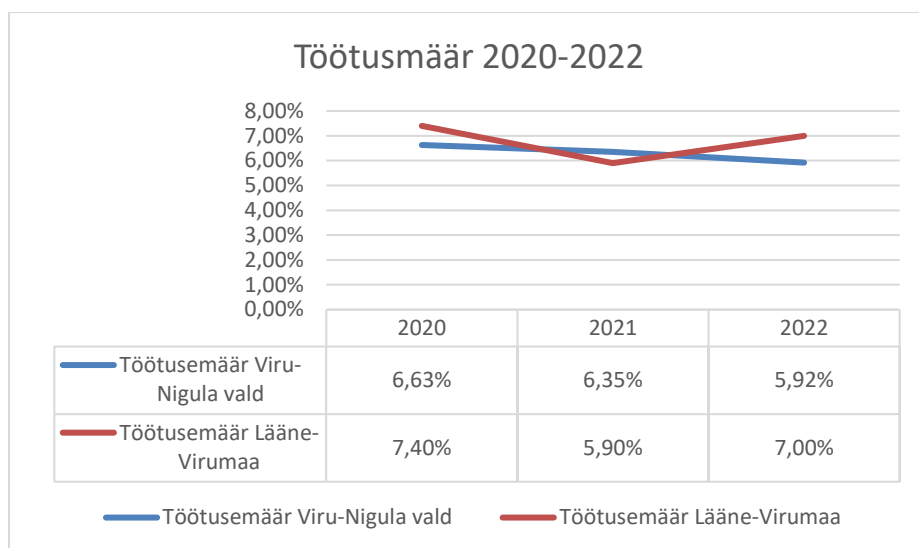
Sotsiaalmajanduslikku olukorda näitab ka oluliselt töötusmäär⁵. Analüüsi aluseks on võetud töötukassa veebilehelt andmed registreeritud töötute arv päeva seisuga. Töötusmäär Viru-Nigula vallas näitab alljärgnev tabel. Joonises 3 on välja toodud töötusmäär Lääne-Virumaal ja Viru-Nigula vallas.

Tabel 1. Töötute arvu suhe tööealistesse (Viru-Nigula vald)² ja ⁴

Aasta	Töötusmäär
2020	6,63%
2021	6,35%
2022	5,92%
2023	6,66%

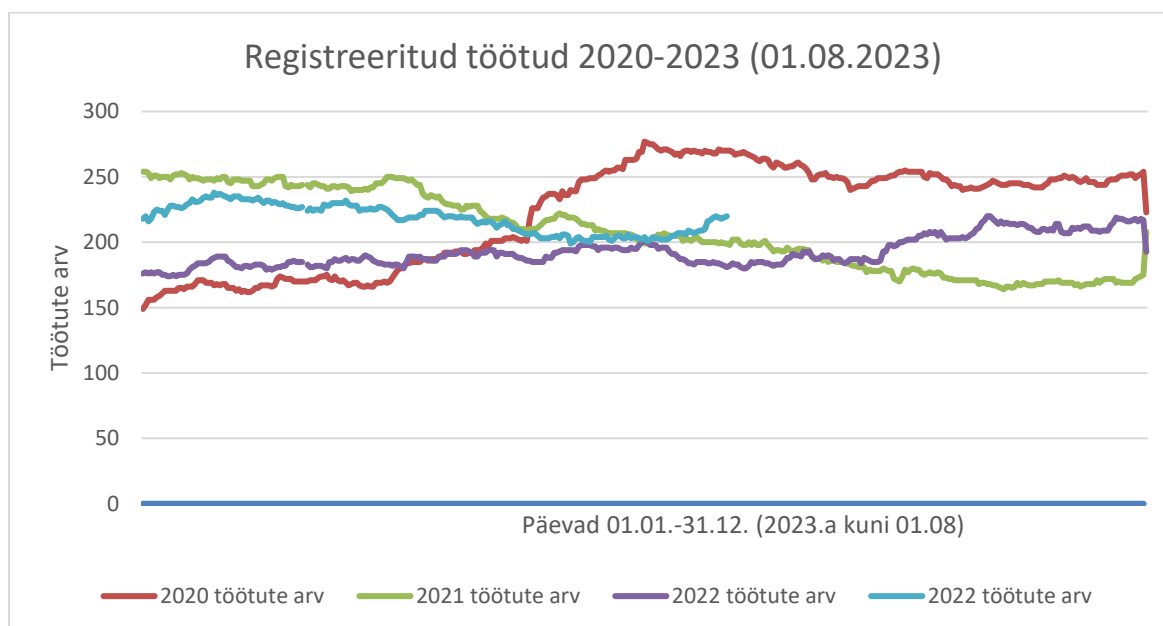
⁴ Registreeritud töötud päeva seisuga 2020-2023 (01.08.2023). <https://www.tootukassa.ee/et/statistika-ja-uuringud/peamised-statistilised-naitajad/paevane-statistika> 02.08.2023.

⁵ Töötusmäär = keskmine töötute arv/tööealine isikute arv

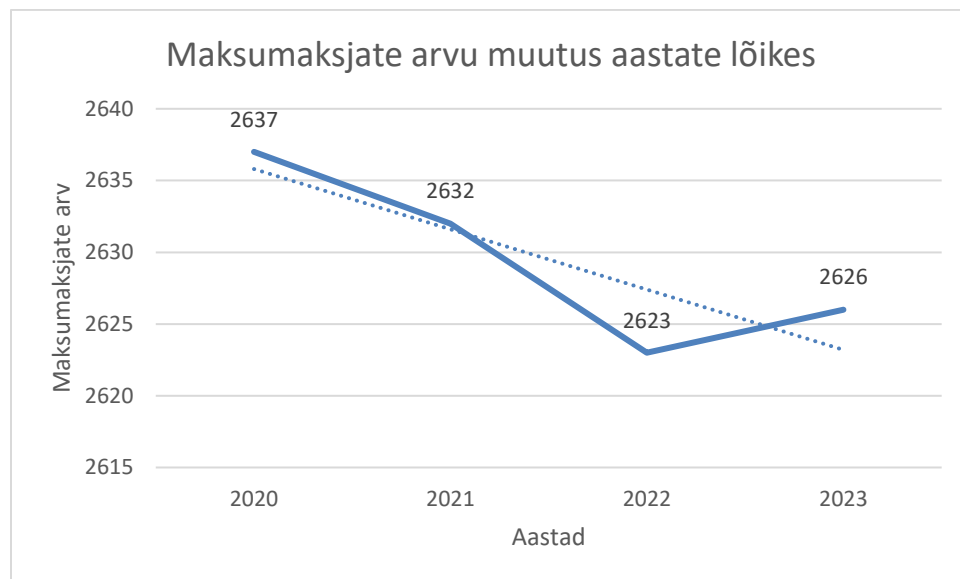
Joonis 3. Töötute suhe tööealistesse võrdlus Viru-Nigula vallas ja Lääne-Virumaa 2020-2022

Andmetest nähtub, et töötusmäär Viru-Nigula vallas on suurenenud kuid töötute üldine number jääb sarnaselt COVID-19 pandeemia aega. All olev joonis näitab trendi päeva kaupa, aastate lõikes.

Joonis 3. Registreeritud töötud päeva seisuga⁴

Maksumaksja – isik, kes maksuseaduses sätestatud tingimustel ja korras on kohustatud maksu maksma. Maksumaksjate hulk on sõltuvuses majandustsükliga kui ka ühiskonnas toimuvate muutustega (linnastumine, rahvastiku vananemine). Maksumaksjate andmed on avalikult kättesaadavad Rahandusministeeriumi kodulehelt ning andmed selle kohta on olemas alates aastast 2004².

Joonis 4. Maksumaksjate arvu muutus 2020-2023 (4 kuu keskmine 2023)⁶

Viru-Nigula valla lähimineviku finantsnäitajate kokkuvõtte tugevuste ja nõrkuste kohta:

Tugevused

- Mõistlik võlakoormuse tase.
- Omafinantseerimise võimekuse näitaja on veidi üle 1,0. Vald suudab panustada omavahenditest piirkonna arengusse.
- Tulude (sh tulumaksu laekumise) kasv.
- Investeeringute suurenemine, kaasrahastamise leidmise võimekus.

Nõrkused

- Elanike arv on vähenenud.
- Maksumaksjate arvu langustrend.
- Sõltuvus riigieelarvest.
- Piirkonna keskmine brutopalk jääb alla riigi keskmisele.

Käesolevas strateegias on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude prognoosimisel lähtutud Rahandusministeeriumi prognoosist ja valla eelarve eelnevate aastate dünaamikast.

⁶ Maksumaksjad 2020-2023. <https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused/planeeringud/kohalikudomavalitsused/finantskorraldus#finantsulevaated> 03.08.2023.

Koalitsioonilepe 2023-2027

Eesti Reformierakond, Erakond Eesti 200 ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond sõlmisid 10. aprillil 2023 Toompea lossi valges saalis koalitsioonileppe ehk valitsusliidu programmi aastateks 2023-2027. Leppele kirjutasid alla kõigi nimetatud erakondade parlamendisaadikud. Leppes fikseeritud eesmärgid võtab valitsus aluseks oma nelja-aastase tegevusprogrammi kokkupanemisel.

Eesmärgid

- Julgeoleku kindlustamine
- Riigirahanduse jätkusuutlikkuse tagamine
- Rohereformide läbiviimine
- Piirkondliku mahajäämuse vähendamine
- Sissetulekute ebavõrdsuse vähendamise ja tervelt elatud aastate ning eluea pikendamine
- Personaalse riigi väljaarendamine
- Kvaliteetse hariduse tagamine⁷

Arengud, mida Eesti Linnade ja Valdade Liit ning keskvalitsus arutavad eesmärkide täitmiseks:

- 1) Regionaalse võrdsuse suurendamiseks üksikisiku tulumaksu sees pensionitulult tulumaksuosa suurendamine ja muude tulude osa vähendamine;
- 2) Osa juriidilise isiku tulumaksust andmine töökohtade arvu alusel KOV-s;
- 3) Maamaksu autonoomia suurendamine:
 - a. 10% aastase kasvu piirangu tühistamine või KOVidele otsustada andmine;
 - b. kodualuse maa maksuvabastuse KOVidele otsustada andmine;
 - c. tänavate koristamise koormise asemel maamaksu tõstmise võimalus.
- 4) Uued võimalikud kohalikud maksud:
 - a. turismimaks;
 - b. ummikumaks/sissesõidutasu;
 - c. sotsiaalse taristu arendustasu;
 - d. jäätmehooldustasu.
- 5) Tasandusfondi muudatused:
 - a. tagamaalisuse koefitsiendi 100% rakendamine
 - b. uus komponent elanike arvu vähenemise mõju hajutamiseks
 - c. tasandusfondi aastase vähenemise piiramine 2-lt 1%-le arvestuslikest kuludest (pärast muudatuste jõustumist)
 - d. tasandustaseme toomine 80%-le.
- 6) Keskkonnatasudes KOV osa suurendamine ja suurem autonoomia määrade kehtestamisel
- 7) Toetusfondi toetuse andmine tulubaasi
- 8) Looduskaitsealadest tingitud maamaksu vähenemise kompenseerimine

Koolikoha ja lasteaiakoha arvlemises amortisatsiooni komponendi lisamine²

⁷ Riigi koalitsioonilepe. <https://valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/koalitsioonilepe#regionaalpoliitika> 03.08.2023.

3. Eelarvestrateegia eelarveosad

3.1. Põhitegevuse tulud

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoos on toodud tabelis 4. Selle tabeli koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ning muud tegevustulud.

Tabel 4. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulude täitmine 2022 ja prognoos 2023–2027.

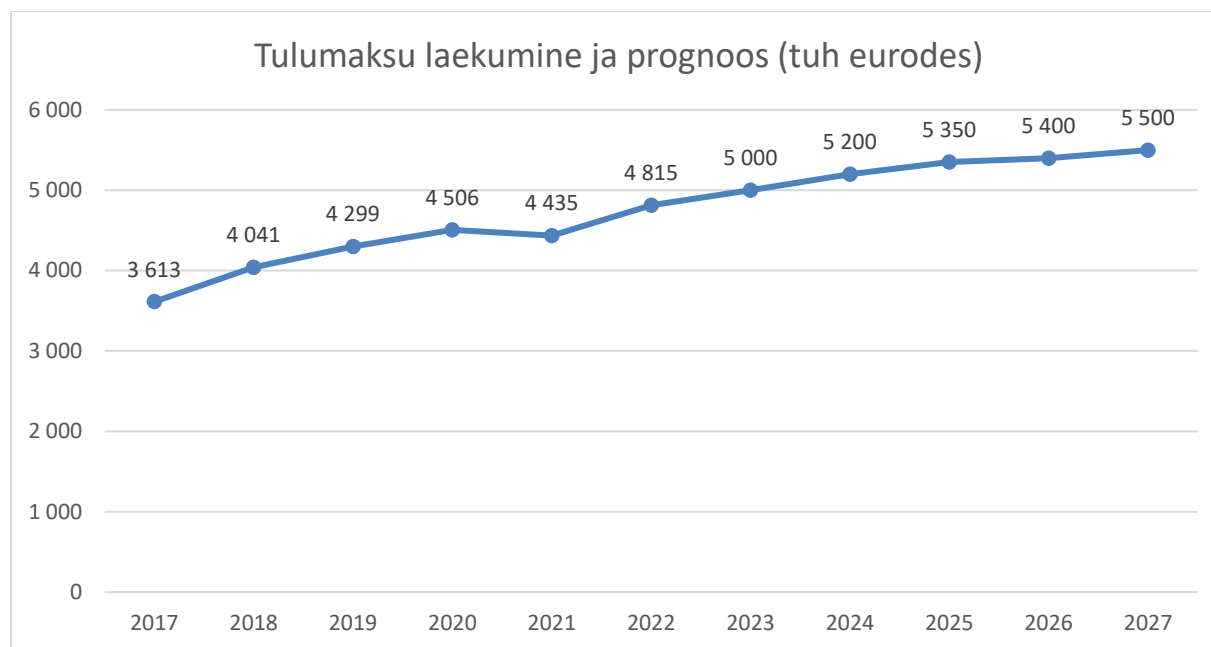
	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 439 328	10 252 666	10 528 000	10 938 000	11 198 000	11 508 000
Maksutulud	5 020 492	5 208 000	5 408 000	5 558 000	5 608 000	5 708 000
sh tulumaks	4 814 884	5 000 000	5 200 000	5 350 000	5 400 000	5 500 000
sh maamaks	205 608	208 000	208 000	208 000	208 000	208 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	612 855	626 017	620 000	630 000	640 000	650 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	3 642 819	4 229 894	4 350 000	4 600 000	4 800 000	5 000 000
sh tasandusfond	774 713	963 580	1 000 000	1 100 000	1 200 000	1 300 000
sh toetusfond	2 390 400	3 097 875	3 200 000	3 300 000	3 400 000	3 500 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	477 706	168 439	150 000	200 000	200 000	200 000
Muud tegevustulud	163 162	188 755	150 000	150 000	150 000	150 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 126 388	10 196 137	10 185 000	10 385 000	10 615 000	10 835 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	499 308	504 881	500 000	500 000	500 000	500 000
Muud tegevuskulud	8 627 080	9 691 256	9 685 000	9 885 000	10 115 000	10 335 000
sh personalikulud	5 683 144	6 477 815	6 500 000	6 600 000	6 780 000	6 900 000
sh majandamiskulud	2 893 580	3 179 241	3 150 000	3 250 000	3 300 000	3 400 000
sh muud kulud	50 356	34 200	35 000	35 000	35 000	35 000

Põhitegevuse tulude muutus on eelarvestrateegia perioodil kavandatud konservatiivselt. Kõige suurema osakaaluga põhitegevuse tululiik on füüsilise isiku tulumaks (FIT), moodustades valla eelarve tuludest ca 50%.

Tulumaksu laekumise prognoosi aluseks on neli peamist komponenti: maksumaksjate arv, keskmine brutosissetulek, tööhõive ja FIT laekumise brutotulu protsent (riigi keskvalitsuse otsusel). Prognooside koostamisel on arvestatud piirkonna senist näitajate dünaamikat.

Tulumaksu eraldamise määra tõusu otsustab keskvalitsus. Antud eelarvestrateegia koostamisel oleme arvestanud, et 2023. aastal tulumaksu eraldamise määr ei muutu (11,96%). Alates 2024. aastast vähendatakse üldist tulumaksu 12,06-lt määrale 11,89. Lisaks 2024. aastast eraldatakse omavalitusele 2,5% tulumaksu residendist füüsilise isiku riiklikult pensionilt. Prognooside koostamisel peab arvestama, et võimalike tagasilööride korral ei tekiks olulisi tagasiminekuid valla eelarves.

FIT laekumise prognoos on esitatud joonisel 5. Näitaja iseloomustamiseks on kasutatud 10 aasta perioodi, mis annab ülevaatlukuma pildi FIT dünaamikast.

Joonis 5. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine 2017-2022 ja prognoos kuni 2027.

Tabelis 5 on esitatud FIT laekumise võrdlus aastatel 2022 ja 2023. Muutuse protsent on kasv/langus konkreetse kuu kohta.

Tabel 5. 2022/2023 aasta FIT laekumise võrdlus (jaanuar-juuni).

Kuu	2022	2023	Vahe	Muutus %
Jaanuar	411 625	447 688	36 063	8,76%
Veebruar	364 829	387 695	22 866	6,27%
Märts	374 113	403 960	29 847	7,98%
Aprill	362 780	404 791	42 011	11,58%
Mai	419 294	452 748	33 454	7,98%
Juuni	401 271	416 417	15 146	3,77%

Viru-Nigula vald on kehtestanud uued maamaksumäärad (vastavalt seadusele maksimaalsed määrad). Maamaksu laekumise kasvu see kaasa ei too, kuna maamaksustamise hinnad on muutunud.

Maksumäärade muutmise põhjuseks on 2022. aastal läbi viidud maade korralise hindamine ja seoses sellega kehtestatud uued maksumäärad. Maamaksuseaduse 01.06.2024 jõustuva redaktsiooniga tuleb kehtestada uued maamaksumäärad. Vastavalt maamaksuseadusele võib maamaksumäär olla elamumaale ja maatulundusmaa õuemaale kolvikule 0,1 kuni 0,5% maa maksustamishinnast aastas, maatulundusmaale 0,1 kuni 0,5% maa maksustamishinnast aastas ja muu sihtotstarbega maale 0,1 kuni 1,0% maa maksustamishinnast aastas.

Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud) moodustavad valla eelarve tuludest ca 6%. Eelarvestrateegiasse on kavandatud laekumiste kasv vastavalt kohaliku omavalitsuse enda maksumäärade, üüride ja rentide muudatustest ning kasv prognoositavateks aastateks lähtudes kaupade ja teenuste hindade üldisest kallinemisest.

Saadavad toetused moodustavad valla eelarve tuludest olulise osa ehk ca 43%. Toetuste kavandamisel on arvestatud, et need kasvavad üldise majanduskasvu tasemel.

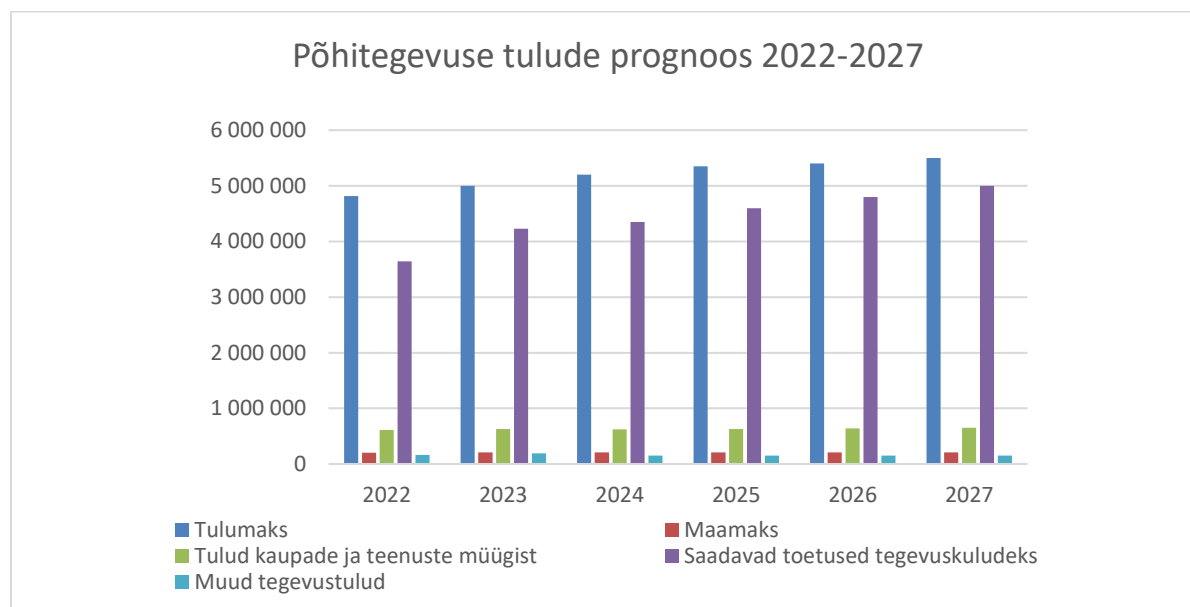
Riigi eelarvest laekuvate tasandusfondi ja toetusfondi osas on kavandatud laekumised konservatiivsed. Seaduse muutustest, mis korrigeerivad kohalike omavalitsuste tulubaasi aluseid, võivad summad eelarvestrateegia perioodil muutuda. Muude toetuste laekumised on prognoositud senist laekumise dünaamikat arvestades.

Põhitegevuse tulude kasv on planeeritud aastate lõikes ca 2%. Rahandusministeeriumi kevadprognoos näeb ette majanduskasvu stabiliseerumist selle aasta teisest poolest alates.

Põhitegevuse tulude laekumist mõjutavad tegurid on järgmised:

- Üleüldine majanduse areng riigis, maakonnas ja vallas. Arvestades Eesti riigi majanduse avatust, on kõige suurem mõjutaja kogu maailma majandus ja tema käekäik.
- KOV tulubaasi mõjutavad riigi keskvalitsuse otsused – üksikisiku tulumaksu, maamaksu, riigi eelarve toetused jt otseselt või kaudselt mõjuvad otsused.
- Euroopa Liidu projektitoetuste mahud järgmistel toetusperioodidel.
- Kohalikud otsused Viru-Nigula valla poolt osutatavate teenuste ja müüdavate kaupade maksumuste kohta.
- Eesti linnastumise jätkumine Tallinna, aga ka maakonnakeskuse Rakvere suunas.

Põhitegevuse tulude struktuuri prognoosi 2023–2027. aastatel iseloomustab joonis 6.

Joonis 6. Põhitegevuse tulude prognoos 2023–2027.

Põhitegevuse tulude planeerimisel eelarvestrateegias seatakse järgmised eesmärgid:

- Põhitegevuse tulude tegelik laekumine on vähemalt 100% ja riskid on võimalikult hästi maandatud.
- Põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem kui põhitegevuse kulude kasv.
- Tulude suurendamine, kasutades selleks seadusega lubatud võimalusi ning paremat/efektiivsemat majandamist.

3.2. Põhitegevuse kulud

Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos on toodud tabelis 6.

Tabel 6. Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude täitmine 2022 ja prognoos 2023–2027.

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	9 126 388	10 196 137	10 185 000	10 385 000	10 615 000	10 835 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	499 308	504 881	500 000	500 000	500 000	500 000
Muud tegevuskulud	8 627 080	9 691 256	9 685 000	9 885 000	10 115 000	10 335 000
sh personalikulud	5 683 144	6 477 815	6 500 000	6 600 000	6 780 000	6 900 000
sh majandamiskulud	2 893 580	3 179 241	3 150 000	3 250 000	3 300 000	3 400 000
sh muud kulud	50 356	34 200	35 000	35 000	35 000	35 000

Kulude struktuuris on toodud jaotus eraldi toetuste, personalikulude, majandamiskulude ja muude kulude lõikes. Vallavalitsus kui kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning ametiasutuse hallatav asutus võivad sõlmida lepingu, millega kaasneb väljaminek tulevastel eelarveaastatel, juhul kui sellega on arvestatud eelarvestrateegias. Siia hulka ei loeta jooksvate majanduskulude hankeid (Rahandusministeeriumi tõlgendus 07.06.2023.a päringu kohaselt). Kui väljaminekuga ei ole eelarvestrateegias arvestatud, võib lepingu sõlmida ainult volikogu loal.

Põhitegevuse kulude kasv on planeeritud konservatiivselt ja on enam-vähem võrreldav põhitegevuse tulude kasvuga. Põhitegevuse kulude maht on eelarvestrateegia perioodil vahemikus 10,2-10,8 miljonit eurot. Kulude mahu kasvul on mitu põhjust:

- Riigi keskvalitsuse otsused palgatõusuks riigi eelarvest. Kohalikud omavalitsused panustavad oma eelarvetest lisavahendeid, et tagada konkurentsivõimeline palgatase.
- Riigi eelarve eraldised tegevuskulude toetuseks suurenevad. Näiteks toetused sotsiaalseteks garantiideks, teede hoolduseks ja mitmesugusteks projektitoetusteks.
- Kohaliku omavalitsuse enda otsused – eelarvetasakaalu hoidmiseks suurendatakse ka teiste valdkondade alaeelarveid.
- Üleüldine hindade (THI) tõus, mis suurendab kohalike omavalitsuste müüdavate kaupade ja teenuste maksumusi.

Põhitegevuse kulude kärpimise võimalused on järgmised:

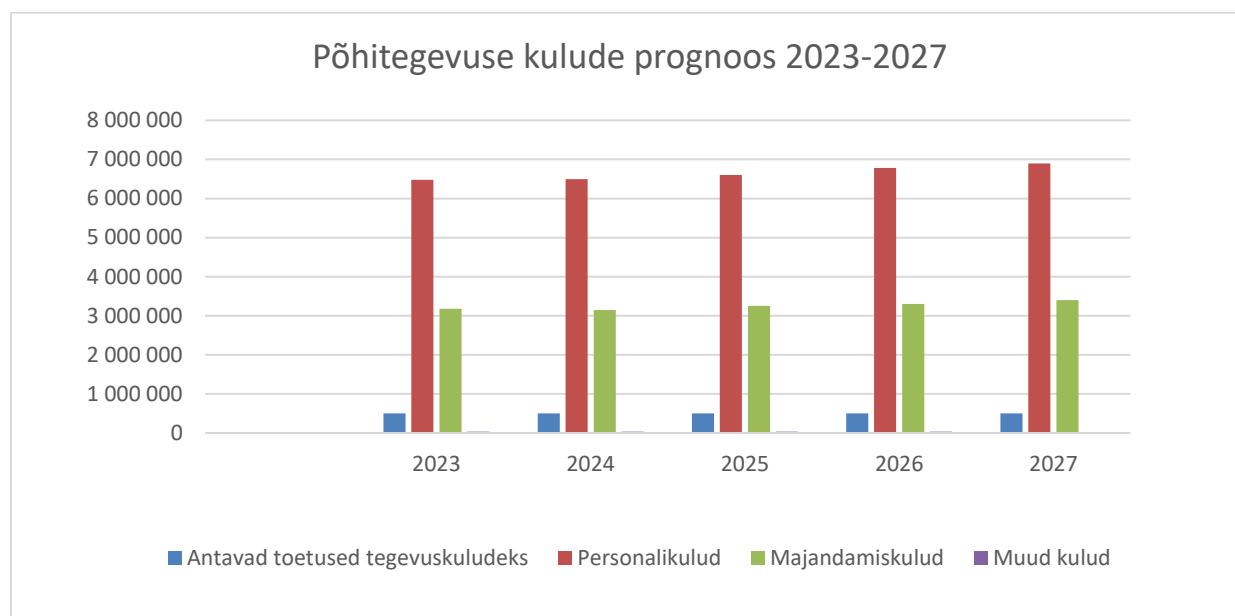
- Optimeerida valla halduskulusid.

- Ühishangetel (allasutused, naabervallad jne) saavutada kaupade ja teenuste ostmisel suuremad mahud, mis annaksid võimaluse hangetel saada soodsamad hinnad.
- Optimeerida kõikide valdkondade struktuurid.
- Optimeerida taristu ülalpidamise kulusid ja vabaneda mittevajalikest varadest.
- Delegeerida vajadusel tegevused valla sõltuvatele üksustele.
- Kaasata tegevustesse kolmandat sektorit.
- Optimeerida juhtimist, tõsta töötajate motivatsiooni ja pädevusi, võimekust teha tööd produktiivsemalt.

Eesmärgid põhitegevuse kulude planeerimisel:

- Põhitegevuse kulude kasv peab jääma väiksemaks põhitegevuse kasvutempost.
- Hallatavate asutuste töötajatele tagada eelarvestrateegia perioodil võrreldav palgakasv Lääne-Viru maakonna keskmise palgakasvuga.
- Kulude vähendamiseks optimeerida juhtimiskulusid, vähendada majandamiskulusid, ühtlustada toetused, maksud jne.

Põhitegevuse kulude struktuuri prognoosi 2023-2027 aastal iseloomustab joonis 7.

Joonis 7. Põhitegevuse kulude prognoos 2023–2027.

Põhitegevuse kulude struktuuris on kõige suuremad personalikulud – ca 63%, majandamiskulud moodustavad ca 1/3 kõikidest põhitegevuse kuludest. Teised kulud on väiksema osatähtsusega. Selline jaotus kehtib kõikidel eelarvestrateegias kirjeldatud aastatel.

3.3. Investeeringustegevus

Viru-Nigula valla investeeringustegevuse prognoos on toodud tabelis 7.

Tabel 7. Viru-Nigula valla investeeringustegevus 2023-2027, täitmine 2022.

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Investeeringustegevus kokku	-412 544	-1 225 312	-1 233 949	-1 162 343	-573 423	-654 707
Põhivara müük (+)	335 300	250 000	200 000	100 000	100 000	50 000
Põhivara soetus (-)	-1 032 240	-3 079 707	-1 717 774	-1 815 000	-715 000	-990 000
sh projektide omaosalus	-660 987	-1 362 229	-1 219 270	-1 065 000	-477 000	-558 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	371 253	1 732 479	498 504	750 000	238 000	432 000
Finantstulud (+)	85	3 100	3 000	1 000	1 000	1 000
Finantskulud (-)	-34 902	-80 000	-217 679	-198 343	-197 423	-147 707

Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult oma eelarve vahenditest. Lisavahendid on plaanitud saada projektitoetustest ja täiendavatest laenudest. Laenude kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantsvõimekusega.

Investeeringud valdkondade lõikes on esitatud tabelis

Tabel 8. Viru-Nigula valla investeeringud valdkondade lõikes.

Investeeringuobjektid	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	15 000	15 000	15 000	15 000
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0	15 000	15 000	15 000	15 000
04 Majandus	3 054 707	1 702 774	1 650 000	225 000	775 000
sh toetuse arvelt	1 717 478	498 504	750 000	18 000	432 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 337 229	1 204 270	900 000	207 000	343 000
05 Keskkonnakaitse	0	0	30 000	315 000	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	220 000	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0	0	30 000	95 000	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	0	0	110 000	160 000	200 000
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	0	0	110 000	160 000	200 000
09 Haridus	25 000	0	10 000	0	0
sh toetuse arvelt	0	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	25 000	0	10 000	0	0
KÕIK KOKKU	3 079 707	1 717 774	1 815 000	715 000	990 000
sh toetuse arvelt	1 717 478	498 504	750 000	238 000	432 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 362 229	1 219 270	1 065 000	477 000	558 000

Tabel 9 iseloomustab Viru-Nigula valla eelarvest kavandatud investeeringuid objektide lõikes, mis on kajastatud valla arengukavas.

Tabel 9. Viru-Nigula valla investeerimisobjektid 2023-2027 prognoos:

Investeeringu nimetus:	2023	2024	2025	2026	2027
Muud projektid	0	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	15 000	15 000	15 000	15 000
04 Teed, tänavad	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
04 Kalvi rand	90 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	0	0	0	0
04 Viru-Nigula kogukonnamaja projekt (kirikaia 2)	11 856	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0		0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	11 856		0	0	0
04 Viru-Nigula kogukonnamaja ehitus (kirikaia 2)	0	674 322	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	445 052	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	229 270	0	0	0
04 Kunda rand	60 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 000	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	0	0	0	0
04 Kunda ettevõtlusala projekteerimine ja arendamine	783 375	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	665 869	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	117 506	0	0	0	0
04 Pargi tänav Kundas	0	750 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	750 000			0
04 Mahu sadam	0	0	0	25 000	575 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	18 000	432 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	7 000	143 000
04 Kunda skatepark	67 980	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	49 995	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	17 985	0	0	0	0
04 Kergtee Padaorg-Viru-Nigula saeveski	875 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	494 337	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	380 663	0	0	0	0
04 Uus-Sadama tee	859 069	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	339 284	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	519 785	0	0	0	0
04 Kriisivalmiduse projekt	24 264	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	19 000	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	5 264	0	0	0	0
04 UA eluaseme kohandamise meede	43 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	43 000	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		0	0	0	0

04 Kahekohaline wc Kunda randa	15 985	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	5 993	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	9 992	0	0	0	0
04 MATA projekt -Kunda terviseraja projekteerimine +mõõdistamine	3 600	78 452	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	53 452	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 600	25 000	0	0	0
04 Muud projektid Paadikai	12 578				
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	12 578	0	0	0	0
04 Mäe 11 hoone projekteerimine (perearst+ muu)	8 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 000	0	0	0	0
04 Aseri Tööstusala	0	0	750 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0		750 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	0
04 Mäe tänav Kundas	0	0	700 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	700 000	0	0
05 Jäätmejaam Aseri	0	0	30 000	315 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	220 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	30 000	95 000	0
08 Aseri staadioni drenaaž ja jooksurada	0	0	60 000	60 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	60 000	60 000	0
08 Kunda staadioni I ja II etapp (staadioni projekteerimine 2025, ehitus 2026-2027)	0	0	0	100 000	200 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	100 000	200 000
08 Viru-Nigula kultuurikeskuse hoonete remonttööd	0	0	50 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	50 000	0	0
09 Haridusmaja Kundas (nimetus muutub)	0	0	10 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	10 000	0	0
09 Kunda Ühisgümnaasiumi hoone remonttööd (tuletõkkeuksed)	25 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	25 000	0	0	0	0
KÕIK KOKKU	3 079 707	1 717 774	1 815 000	715 000	990 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 717 478	498 504	750 000	238 000	432 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 362 229	1 219 270	1 065 000	477 000	558 000

Investeeringute rahastamiseks on kolm võimalust – oma eelarve vabadest vahenditest, võtta laenu ja kaasata projektitoetused. Investeeringute kavas on projektitoetuste osakaal 41% ja omavahendite osakaal 59% kokku eelarvestrateegia perioodil, mis paneb suured lootused ja kõrged nõudmised projektitaotluste kirjutajatele ja projekti läbiviijatele. Ülimalt oluline on taotluste esitamisel järgida eelarvestrateegias vastu võetud fiskaalpoliitilisi põhimõtteid, näiteks põhitegevuse tulemi suurust.

Eesmärgid investeeringute teostamisel:

- Võimalikult palju teha vajaduspõhiseid taotlusi Euroopa Liidu struktuurifondidesse saamaks maksimaalselt lisaraha valda vajalikeks investeeringuteks.
- Investeeringutega saavutada efekt juhtimiskulude ja majanduskulude kokkuhoiuks.
- Investeeringute tegemisel lähtuda valla tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest.

3.4. Finantseerimistegevus

Viru-Nigula valla finantseerimistegevust kajastab tabel 10.

Tabel 10. Viru-Nigula valla finantseerimistegevus 2023-2027 prognoos.

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Finantseerimistegevus	-364 445	1 000 000	866 770	605 000	-23 000	-12 000
Kohustiste võtmine (+)	0	1 350 000	2 849 381	1 065 000	477 000	558 000
Kohustiste tasumine (-)	-364 445	-350 000	-1 982 611	-460 000	-500 000	-570 000

Laenude võtmine on vajalik investeeringute tagamiseks ja seda tehakse kooskõlas eelarve võimekusega – vabad vahendid põhitegevuse tulemist ja kinnipidamine seadustest, mis puudutavad kohalike omavalitsuste netovõlakoormuse arvutamist.

Finantseerimistegevuses on eeldatud, et 2024. aastal Swedbanki laenude balloonmaksed summas 1,62 miljonit eurot refinantseeritakse.

Finantseerimistegevuse eesmärgid:

- Kohustiste võtmisel lubada maksimaalseks netovõlakoormuseks kuni 50% aastas.
- Kohustiste võtmisel ei tohi väheneda valla finantsjätkusuutlikkus.
- Kohustiste võtmine ei ole lubatud põhitegevuse kulude katteks.
- Kohustiste võtmisel lähtuda põhimõttest, et prioriteet on sellega saavutada lisaraha kaasamine.

Tabel 11 iseloomustab Viru-Nigula valla likviidsete varade dünaamikat.

Tabel 11. Viru-Nigula valla likviidsete varade muutus 2023-2027 prognoos.

	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-124 993	-134 783	-24 179	-4 343	-13 423	6 293
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ / -)	339 056	34 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	219 090	84 308	60 128	55 785	42 362	48 655

Eesmärgid likviidsete varade planeerimisel:

- Tagada pidevalt, sh ka jooksva kuupäeval, valla arvetel likviidsus.
- Juhul, kui aastalõpu jäägis on likviidseid (vabu) vahendeid rohkem kui kavandatud, siis tohib neid kasutada ainult:
 - ✓ kohustuste kiiremaks tagasimakseks või
 - ✓ arengukavas kavandatud investeeringute teostamiseks.

Kohalike maksude rakendamist eelarvestrateegia perioodil ei kavandata. Kohalike maksude tulusus on suhteliselt tagasihoidlik ja mõnede maksude rakendamine on omakorda suure kulukusega ehk madala rentaabluksiga. Seaduste muutumisel võib situatsioon muutuda.

4. Ülevaade vallast

Viru-Nigula valla finantsnäitajate prognoos on esitatud tabelis 12.

Tabel 12. Viru-Nigula valla finantsnäitajad 2022 täitmine ja 2023-2027 prognoos.

Viru-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 439 328	10 252 666	10 528 000	10 938 000	11 198 000	11 508 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 126 388	10 196 137	10 185 000	10 385 000	10 615 000	10 835 000
Põhitegevustulem	312 940	56 530	343 000	553 000	583 000	673 000
Investeeringustegevus kokku	-412 544	-1 225 312	-1 233 949	-1 162 343	-573 423	-654 707
Eelarve tulem	-99 604	-1 168 783	-890 949	-609 343	9 577	18 293
Finantseerimistegevus	-364 445	1 000 000	866 770	605 000	-23 000	-12 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-124 993	-134 783	-24 179	-4 343	-13 423	6 293
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	339 056	34 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	219 090	84 308	60 128	55 785	42 362	48 655
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 486 810	3 486 810	4 353 580	4 958 580	4 935 580	4 923 580
Netovõlakoorumus (eurodes)	2 267 720	3 402 503	4 293 452	4 902 795	4 893 218	4 874 926
Netovõlakoorumus (%)	24,0%	33,2%	40,8%	44,8%	43,7%	42,4%
Netovõlakoorumuse ülemmäär (eurodes)	7 551 462	8 202 133	8 422 400	8 203 500	7 838 600	7 480 200
Netovõlakoorumuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoorumus (eurodes)	5 283 742	4 799 630	4 128 948	3 300 705	2 945 382	2 605 274

Viru-Nigula valla eelarvestrateegiasse ei konsolideeru ühtegi vallale kuuluvat sõltuvat üksust (nn tütarettevõtet). Seega on tabelis summad ja protsendid identsed valla (arvestusüksuse) eelarvestrateegia osaga.

5. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem

Viru-Nigula valla põhitegevuse tulemi prognoos on esitatud tabelis 13.

Tabel 13. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulem 2022 täitmine ja 2023-2027 prognoos.

Viru-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	9 439 328	10 252 666	10 528 000	10 938 000	11 198 000	11 508 000
Põhitegevuse kulud kokku	9 126 388	10 196 137	10 185 000	10 385 000	10 615 000	10 835 000
Põhitegevustulem	312 940	56 530	343 000	553 000	583 000	673 000

Eesmärgid:

- Põhitegevuse tulem võiks katta kohustiste tagasimakse summa aastas (põhiosa + intressid).
- Põhitegevuse tulem peab kasvama.
- Põhitegevuse tulem peab tagama omafinantseerimise võimekuse koefitsiendi kasvu eelarvestrateegia perioodi lõpuks.
- Järgida fiskaalpoliitilist põhimõtet, et „heal ajal“ tuleb korjata reserve.

Eelarvestrateegias on püütud nimetatud eesmäärke järgida.

6. Arvestusüksuse võlakoorem

Viru-Nigula valla netovõlakoormuse prognoos on esitatud tabelis 14.

Tabel 14. Viru-Nigula valla netovõlakoormus.

Viru-Nigula vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	2 486 810	3 486 810	4 353 580	4 958 580	4 935 580	4 923 580
Netovõlakoormus (eurodes)	2 267 720	3 402 503	4 293 452	4 902 795	4 893 218	4 874 926
Netovõlakoormus (%)	24,0%	33,2%	40,8%	44,8%	43,7%	42,4%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 551 462	8 202 133	8 422 400	8 203 500	7 838 600	7 480 200
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 283 742	4 799 630	4 128 948	3 300 705	2 945 382	2 605 274

Eelarvestrateegia perioodil võetavad laenud kasvatavad järk-järgult valla rahalisi kohustusi. Netovõlakoormus suureneb strateegia perioodi jooksul ning moodustab prognoosiperioodi viimasel aastal 42,4% põhitegevuse tuludest. Kuid riigi poolt lubatud maksimaalsele netovõlakoormusele jääb see alla. Netovõlakoormuse ülemmäär hakkab alates 2025. aastast langema, jõudes eelarvestrateegia lõpu aastal 65 %-ni.

7. Finantsvõime

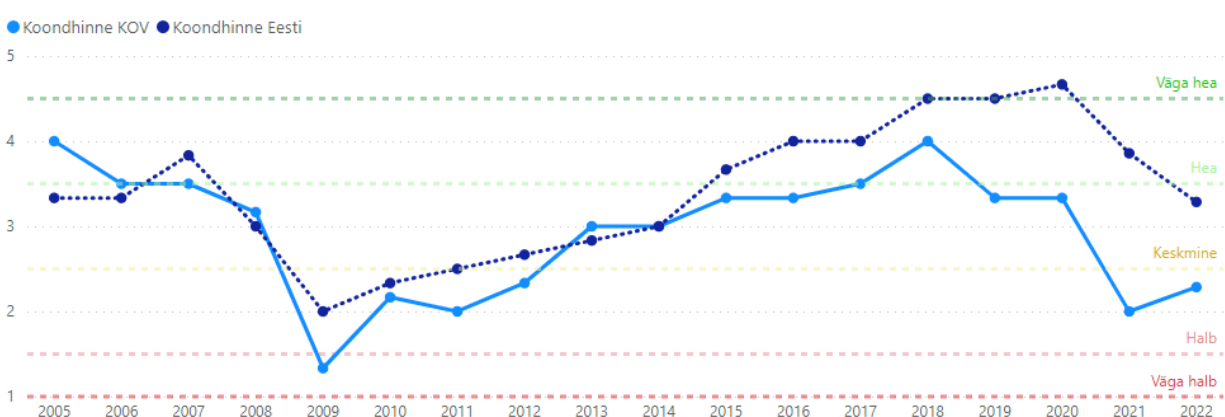
Valla finantsnäitajad on kooskõlas finantsdistsipliini tagamise meetmetega KOFS vastavaid paragrahve silmas pidades.

Eelarvestrateegia perioodil 2023-2027 on Viru-Nigula valla põhitegevuse tulude ja kulude suhe positiivne ning kasvavas trendis. Samas valla eelarve tulem on negatiivne, kuna vajalikud investeerimiskohustused ületavad investeerimiseks kasutada olevat põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahet. Investeeringuteks jääb ainult valla enda eelarve vahenditest väheks. Kaasatakse laene ja projektitoetusi.

Rahandusministeerium jälgib KOVi ja KOV arvestusüksuse põhitegevuse tulemit ja netovõlakoomust. Samas on ministeerium täiendavalt teinud juurde [finantsindeksi mudeli](#), mille kohaselt hinnatakse omavalitsuse finantsseisu. Antud mudelisse kuulub 7 komponenti, kus hinnatakse:

- 1) võimekust teenindada võetud kohustusi;
- 2) võimekust tagada omavahenditest põhivara säilimine;
- 3) finantsvõimet ootamatutes olukordadeks;
- 4) võimet tasuda konkurentsivõimelist töötasu;
- 5) võimet tõsta teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust;
- 6) võimet tasuda intresse;
- 7) investeerimisvajadus hoonete seisukorrast lähtuvalt.

Finantsolukorda hinnatakse skaalal 1 (väga halb) kuni 5 (väga hea). Viru-Nigula valla 2022.a finantsindeks antud mudeli kohaselt oli 2,29. Kõige nõrgem näitaja oli põhitegevuse tulude raalkasvul 1, aga selle põhjuseks oli kõrge inflatsioon. Ning teine madalam näitaja oli põhitegevuse tulem amortisatsioonist 1. 2022.aastal oli Viru-Nigula vald finantsindeksi poolest Eestis alla keskmise. Võrreldes erinevate aastate dünaamikat (2005-2022), siis on märgata tõusu.

Alljärgnevas graafikus on 7 komponenti 2022. aastal eraldi välja toodud. 2005-2022 dünaamika graafiliselt.

Hindamistulemus näitajate lõikes

1. Netovõlakoorumus p... 2. Põhitegevuse tule... 3. Likviidsed varad j... 4. KOV töötaja tööt... 5. Põhitegevuse ... 6. Finantskulud ... 7. Hoonete s...

